

Sygn. akt V CSK 329/13

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa J. P.

przeciwko Gminie W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 marca 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód J. P. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 lutego 2013 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 12 października 2012 r., w części, którą oddalono powództwo o pozbawienie wykonalności dalszych osiemnastu tytułów wykonawczych, obejmujących wierzytelności pozwanej Gminy W. z tytułu podatku od nieruchomości. Sady przyjęły, że ewentualne błędy popełnione w postępowaniu klauzulowym, w tym nadanie jednej klauzuli wykonalności wielu tytułom egzekucyjnym powinny być podniesione w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności i nie mogą stanowić podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i wykazanie istnienia przesłanek umożliwiających realizację wskazanych funkcji skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły w danej sprawie. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze kasacyjnej wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli ten wymóg jest spełniony przynajmniej w odniesieniu do jednej z nich. Dopuszczenie oraz rozpoznanie skargi kasacyjnej jest bowiem uzasadnione

ustrojowo i procesowo jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej cele.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym przypadku spełnione są wskazane przyczyny. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał, po pierwsze, że stanowisko Sądu Apelacyjnego, iż w powództwie przeciwegzekucyjnym nie można podnosić zarzutów dotyczących nadania klauzuli wykonalności, gdyż kwestia to została wyczerpująco uregulowana w art. 795 k.p.c. i wadliwości w tym zakresie można zwalczać jedynie w drodze zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli, jest rozbieżne ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 29 czerwca 2006 r., IV CSK 24/06, z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 760/11, oraz uchwale z dnia 25 października 2010 r., III CZP 65/10, gdzie przyjęto, że nieprawidłowości związane z nadaniem klauzuli dotyczące zdarzeń powstałych w okresie od wydania tytułu egzekucyjnego do nadania klauzuli wykonalności mogą być podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego (art. 840 k.p.c.), w związku z czym istnieje rozbieżność w orzecznictwie sądów wymagająca wyjaśnienia, tym bardziej, że pogląd odmienny wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 czerwca 1996 r., III CZP 61/96. Po drugie w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na potrzebie odpowiedzi na pytanie, czy możliwe jest nadanie jednej klauzuli wykonalności dwudziestu dwóm tytułom egzekucyjnym pochodzącym od organu administracji, w sytuacji, gdy z treści art. 776 w zw. z art. 777 § 1 pkt 3 k.p.c. oraz § 180 i 181 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych jednoznacznie wynika, iż każdy tytuł powinien być zaopatrzony w odrębną klauzulę. Po trzecie, że w sprawie zachodzi oczywiste naruszenie art. 840 k.p.c., polegające na nie udzieleniu ochrony powodowi i nie pozbawieniu wykonalności tytułów pochodzących od organu administracji, mimo że powód nie jest dłużnikiem.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe przyczyny nie usprawiedliwiają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Stanowisko, w myśl którego powództwo opozycyjne umożliwia dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją, a uchybienia formalne popełnione w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności należy zwalczać w drodze zażalenia na podstawie art. 795 § 1 k.p.c., przyjęte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 r., III CZP 14/85, OSNCP 1985/12/192, zachowało aktualność i nadal jest podzielane w judykaturze Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r., III CSK 416/06, niepubl.). Z uzasadnienia powołanych przez skarżącego wyroków Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 760/11, oraz z dnia 29 czerwca 2006 r., IV CSK 24/06, wbrew jego twierdzeniom, odmienne stanowisko nie wynika. W uzasadnieniu pierwszego ze wskazanych orzeczeń wskazano, że w obu tych postępowaniach możliwe jest badanie przejścia praw i obowiązków, stanowiącego zdarzenie w rozumieniu art. 841 k.p.c., czyli ustalenie podmiotowego zakresu egzekucji będącego wynikiem następstwa prawnego. Drugi zaś odwołuje się do skutków zmiany stanu prawnego (art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 786² k.p.c.) stwierdzając, że w postępowaniach opartych na obu tych przepisach można zaprzeczać zdarzeniom na podstawie których nadano klauzulę wykonalności, w tym kwestionować istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym nie będącego orzeczeniem sądu. Przedmiotem uchwały z dnia 25 października 2010 r., III CZP 65/10 (OSNC 2011/3/27) było natomiast rozstrzygnięcie wątpliwości co do charakteru postępowania klauzulowego i wydanych w nim orzeczeń, w szczególności tego czy korzystają one z cechy powagi rzeczy osądzonej. Jedynie ubocznie wyrażono w niej stanowisko, że w postępowaniu klauzulowym można wyjątkowo badać również zagadnienia materialno-prawne, przy czym uzasadnione jest to przede wszystkim w odniesieniu do pozasądowych tytułów egzekucyjnych. Żadne z tych orzeczeń nie odstępuje zatem od stanowiska, że podstawą powództwa opozycyjnego są jedynie zarzuty materialno-prawne, a nie uchybienia formalne, w szczególności techniczno-prawne, takie jak podnoszona przez skarżącego kwestia dopuszczalności wydania jednego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności w odniesieniu do wielu tytułów egzekucyjnych pochodzących od

organu administracji państwowej. Wobec tego twierdzenia skarżącego o istniejącej rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego są nieusprawiedliwione i brak podstaw do przyjęcia, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. została spełniona.

Przechodząc do oceny drugiej, z podanych przez skarżącego przyczyn mających uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy wskazać, że powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale i innych podobnych spraw, wymaga precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m. in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, o charakterze rzeczywistym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna nawiązywać do przesłanek przedsądu, a ponadto zawierać odrębną, pogłębioną argumentację prawną wskazującą na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, nie publ.; z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.). Tymczasem sformułowane przez skarżącego zagadnienie, związane ze stosowaniem art. 776 w zw. z art. 777 § 1 pkt 3 k.p.c. oraz § 180 i 181 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych, nawet nie zostało szerzej umotywowane, co uniemożliwia podanie go ocenie.

Odnosząc się do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury spełnienie tej przesłanki wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, t.j. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Także ten wymóg nie został w należyty sposób spełniony, gdyż brak wyводу zmierzającego do wykazania oczywistego naruszenia art. 840 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[aw]